

KITARTÁS

A „KITARTÁS” KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet 19
Ahol előfizetések és hirdetések felvételnek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.
Máv. fogalmazó.

A „Kitartás” egyesület alapszabályait a nmélt.
m. kir. belügyminiszterium 132.142.908. szám alatt
hagyta jóvá. V a.

Előfizetési ár egy évre 6 kor. Egyes szám ára 50 fill.

Értesítés.

Értesítjük tagjainkat, hogy az egyes csoportok után járó tagdíjakat további értesítésig a következőkben állapítottuk meg:

az A) csoportba tartozó tagok havonta	5— K
a B) csoportba tartozó tagok havonta	3:80 K
a C) csoportba tartozó tagok havonta	3— K
a D) csoportba tartozó tagok havonta	2:40 K

fizetnek.

Az igazgatóság.

A balesetbiztosítás.

Nagy nembánomságnak, hogy ne mondjuk könnyelműségnek mondható, ha oly foglalkozású emberek, kik munkakörükben fogva a véletlen esélyeknek jobban ki vannak téve, mint mások, nem biztosítják magukat baleset ellen.

Az embereknek legnagyobb része

abból indul ki, hogy őket tanusított elővigyázatuk és éberségük folytán nem érheti semmi és rendesen a foglalkozásuknál eltöltött hosszú időre hivatkoznak, melyet már szerencsésen átéltek. Okoskodásuk azonban nem helytálló, mert nem azt kell tekinteniök, hogy épen ők azok a szerencsések, a kiket nem ért még baleset, hanem hogy munkakörükből már hány szerencsétlenül el és ez milyen százaléka azoknak, a kik egy és ugyanazon munkakörben működnek. Ha ezt tekintetbe vesszük, akkor azonnal tudatára ébrednek annak, hogy a balesetek igenis jelentékeny százalékát képezik azoknak, a kiknek egészségük, vagy életük foglalkozásuknál fogva nagyobb kockázatnak van kitéve, mint más halandónak.

Ennek legjobb bizonyossága az a baleseti statisztika, mely havonként lapunk hasábjain megjelenik. Egyesületünk sok évi működése alatt mindeddig alig mult el hónap, hogy tagjaink közül egyet-

kettőt nem ért volna kisebb-nagyobb baleset, s nem mult el év, hogy egy vagy két tagunk ne veszítette volna életét baleset folytán. Ha már most tekintetbe vesszük azt, hogy épen a kézi munkával, vagy a gépeknél és a gépeken foglalkozók és a vasuti alkalmazottak azok, a kik a legfokozottabb mértékben ki vannak téve annak, hogy a saját hibájukon kívül munkaképtelenné válhatnak, vagy életüket veszíthetik és ha azt is számba vesszük, hogy ily foglalkozású emberek anyagi viszonyai ritkán olyanok, hogy családjaiknak legszerűbb megélhetése is a családfenntartó nélkül lehetséges, akkor bizony vetkes könnyelműségnek mondható, hogy ezek az emberek családjaiknak jövőjére semmit sem gondolnak.

Az igaz, hogy a munkásembernek a mai rossz kereseti viszonyok között már maga a megélhetés is nagy gondot okoz; de ha azt vesszük, hogy a biztosítás a jövődőről való gondoskodás, tehát a

A szavatossági biztosítás.

(Befejező közlemény.)

A kártérítési köteleesség által származó károk megtérítésével a szavatossági biztosítás foglalkozik. Mint egyike a legújabb biztosítási ágaknak, — melylyel a biztosítási törvény sem foglalkozik még, — a felek szerződési szabadságának a legtágabb tért engedi. A szerződő felek szabad egyezkedése határozván meg, melyek azok a károk, a mikért a biztosító a szavatossági kötelezettség beállta esetén kártérítést nyújt, e tekintetben a kötvényfeltételek képezik az egyedüli jogforrást. A szavatossági biztosítás köre rendszerint csak általánosságban van itt meghatározva és pedig olyképen, hogy a biztosító biztosít a törvényes szavatosság következményei ellen, azaz arra kötelezi magát, hogy a meghatározott összegek erejéig megtéríti azon kártalanításokat, melyeket a biztosított fél az *ajánlatban beállott minőségében* személyeknek megölése, testi sérülése vagy egészségének fogyatkozása miatt fizetni köteles. A szavatossági biztosítás kiterjed továbbá azon igények elleni biztosításra is, a melyek törvényes határozatok alapján a biztosított ellen abban az esetben támaszthatók, ha saját vétkeisége, vagy oly személyek vétkeisége folytán, kikért szavatolni köteles, harmadik személyek tulajdona sérül meg.

A szavatossági biztosítás tehát megtérítést nyújt azokért a károkért, melyek harmadik személyeknek úgy testi épségében, mint tulajdonában okoztatnak, a mennyiben ezen károkért a biztosított tör-

vényes határozatok alapján kártérítésre köteles és pedig megtérítést nyújt még azon esetben is, ha oly személyek mulasztása vagy vétkes cselekménye okozza a kárt, a kikért a biztosító felelősséggel tartozik.

A szavatossági biztosítás gyakorlati jelentősége első sorban szembeötlő a ház- és telekbirtokosoknál, kiknek szavatosságát a fennálló törvények és rendeletek igen tág körűvé teszik, megállapítván a ház- és telekbirtokosok szavatosságát mindazon károkért, a melyek a birtokuk határain belül okoztatnak maguknak a birtokosoknak, vagy oly személyeknek cselekménye, illetve mulasztása által, kikért a birtokos szavatolni köteles.

Több rendbeli törvény és rendelet írja elő azon számos kötelezettséget, melylyel a házbirtokos a háznak építkezés tekintetében való jókarban tartása, a lépcsők megvilágítása, a járdák megfelelő gondozása, a ház javításakor alkalmas figyelmeztető táblák alkalmazása és még számos egyéb, a lakók és a közönség teljes biztonságát célzó intézkedések tekintetében tartozik.

Természetes, hogy a házbirtokos legtöbb esetben nincs azon helyzetben, hogy mindezen számos rendszabály kellő foganatosítását ellenőrizze, de sokszor a legjobb akarat mellett sem tudja ellenőrizni és így állandóan ki van téve annak, hogy egyik vagy másik baleset bekövetkezése folytán kártérítésre köteleztetik. A lépcső gyenge világitása miatt elesik valaki és sérülést szenved, vagy nyitva felejtett pinceaajtón lebukik, meglazult tetőrészek vagy

hiányosan épített párkányzat lezuhanása által súlyos sérülés, esetleg haláleset történik, vagy a sikos járdán való elesés által történik baleset, de elorolni nem lehet azon kiszámíthatatlan, előre nem látható eseteket, melyeknek lépten-nyomon ki vagyunk téve; a napilapokban közölt számos ily természetű baleset csak részben nyújt e tekintetben tájékozást, de teljes valóságában nem tárja szemünk elé ezen balesetek egész hosszú sorozatát és az ezekből folyó hosszadalmas kártérítési pereket.

A mint láttuk, vannak oly cselekmények és mulasztások, melyek miatt a kötelezett személy kártérítéssel tartozik a nélkül, hogy a saját részéről bármi tekintetben vétkeiség forogna fenn, de a felelősségnek meg kell lenni a törvényes gyakorlat alapján oly károkért, melyeket bár nem maga a kártérítésre kötelezett személy, hanem vele bizonyos viszonyban — jogi kapcsolatban — álló harmadik személy okoz. (L. Reiner, Magyar magánjog III. k 822. l.) A magánjogi felelősség terén ugyanis az alkalmazott ténye úgy tekintetik, mintha az alkalmazást adónak ténye lenne, mert az alkalmazott, a munkás, úgy jelentkezik, mint a gazda, a munkaadó, a vállalkozó által mozgásba hozott eszköz. (L. u. o. 829. l.)

A gazda, a munkaadó felelős tehát azon személyekért, kik által ő gazdai vagy főnöki hatalmát gyakorolja. Ezen személyek által harmadik személyek tulajdonában vagy testi épségében okozott kár ő általa térítendő meg. A házbirtokos ennél fogva felelős a ház felügyeletével és gondozásával megbízott minden

Ezen állapot egy órától több napig tarthat.

A beteg erőltetve jár fenn, foglalkozásában szokatlanul hamar belefárad. Gyakrabban ezen elősorolt kórjelek közül csupán a hasmenés (diarrhoea cholera) észleltetik, mely után a kór teljesen kifejlődik. Némely esetben a heves tünetmenyek előjel nélkül, rögtön is fellépnek.

Az előjelek súlyosbodván, következő jellegző körtünetek mutatkoznak:

1. A hasmenés, mely hangos korgás kíséretében gyakran és hirtelen ismétlődik; eleintén halványsárga, azután rizsfőzethez hasonló nyákos és fehéres csafatokat tartalmazó savó ürített ki fájdalom nélkül, néha a beteg látszólagos könnyebbülésével;

2. a hányás, mi által a beteg eleintén ételmaradékot, később szintén rizsfőzethez hasonló nyákos savót ürít ki;

3. égető szomjuság;

4. kínos, dermesztő görcsök, melyek eleintén csupán a lábikrákban, később a test egyéb izmaiban is jelentkeznek; innét a csuklás;

5. a húgy-elválasztás apadása vagy megszűnése;

6. a környi érverés szapora, kicsiny, gyöngye, sőt egészen eláll, így például: az orsóúterben;

7. a bőr meghidegül, elpetyhed, az ujjakon megránczosodik és megkékül;

8. a beteg arcza sajátságosan beesik, a melyen ülő szemgolyókat kékiült szemhéjak környezik; az ajkak és a nyelv kékes színezetűek és hidegek;

9. a beteg hangja elveszti csengését;

10. lélekzése szapora, rövid, nehéz, a lehelet hideg.

E kórszak 3 órától hét napig tarthat.

A hányás, hasmenés és görcsök alább hagyván vagy szünetelvén, a környeki üterekben a vér újra kering, a test hőmérséke emelkedik, a bőr kéksége oszlik, az arcz kezdi teltségét visszanyerni, de legkedvezőbb jelek gyanánt meleg izzadság kezd fejlődni, a beteg bélürüléke színes kezd lenni s a húgy elválasztása újra megered.

E szak tart 3—8 napig.

Veszélyes jelek gyanánt tekintendők: az arczvonásoknak a beteg felismerhetlenségéig való megváltozása! a szemek mély beesése; a nyelv és a leheletnek, ugyszintén a végtagoknak hullahidegsége; a bőrnek szennyes kék színezete; a környi üterek verésének megszűnése, nagy mellszorongás; a görcsöknek a felső végtagokra, sőt a törzs izmaira is kiterjedése, a húgyelválasztás tökéletes megszűnése.

Baljóslatu jel a mély kábultság (sopor), akadályozott lélekzés és a teljes húgyrekedés.

Ugy a kolera kitörése előtt, mint annak uralkodása alatt is előfordulhatnak kisebb-nagyobb számban heveny-megbetegedések, melyek a kolerahoz teljesen hasonlítanak, azonban attól egészen eltérő természettel bírnak, ugyanis nem fertőznek s nem terjednek tova; e betegségeket cholera nostras, cholera europaea vagy cholera infantum stb. névvel jelölik.

Életmód és szabályok kolera idejében.

Kolera ellen a következő életrendi szabályok megtartása által óvhatják magukat a legsikeresebben:

1. Szigorú mértékletességet kövessenek életben, italban, munkában és élvezetben; kerüljék azért a gyakori és sok étkezést, részegeskedést, testi és szellemi munkában való megerőltetést, éjszakázást és nemi kicsapongást.

2. Az étkezésre nézve maradjon mindenki a szokott tápszerei mellett, ha t. i. azok eléggé táplálók s könnyen emészthetők. A vacsorát, mely bőséges ne legyen, néhány órával kell a lefekvés előtt elkölteni. A hasmenésre hajlandók igyának makk-kávét, csokoládét; ha borivók, jó minőségű vörös bort és kerüljék mindazon étkeket, melyek náluk hasmenést szoktak előidézni.

Italul legcélszerűbb a tiszta friss víz, avagy a jóminőségű bor, valamint friss ásványvíz, (borvíz, savanyuvíz). Rossz bor vagy tökéletlenül forrott sör ártalmas.

Igen káros lehet az egészségre nézve továbbá az olyan víz, mely szemét, hulladék, ganajlé, árnyékszék közelében fakad s azoknak kiszivárgása által beszennyezethetett, és az olyan folyó víz, mely csatornák beszajadásához közel merített. Gyakran a víz hűtésére használt jég is ártalmas, ha tisztátlan helyről gyűjtik.

A tisztátalan avagy gyanus vizet homok-kavicsrétegen kell filtrálni; még jobb a gyanus vizet felforralni, és lehülve kevés borral, pálinkával avagy citromlével vagy kevés eczettel, esetleg 4—5 csepp higitott sósavval.

3. Czélszerű naponként mérsékelt testmozgást tenni a szabadban.

4. A ruházat védje a testet az idő visztonagságai ellen. Kik könnyen meghűlnek és hasmenésre hajlandók, viseljenek hasukon és lábaikon melegen tartó kelmét (flanelt).

5. A lakhely száraz, világos, tágas és kivált jó szellőzött legyen; nedves, homályos és dohos szobában való lakás, kivált ha még azokban sokan vannak együtt, felette ártalmas.

6. A tisztaság ugy a testre, mint a ruházatra, ágyneműre s lakásra nézve szigoruan fentartandó; ugyanazért gyakran kell mosakodni, időnkint óvatosan fürdeni; a ruhát és ágyneműt gyakran kell kiszellőztetni és tisztával felváltani; a lakásban, a lakás körül szennyet nem szabad megtűrni. Ártalmas a tartózkodás oly helyeken, melyeknek levegője rothadó állati vagy növényi hulladékok büze által van megfertőztetve; legveszélyesebbek, a többi közt a vermek, ganajdombok, árnyékszék, éji szekrények stb., ha azokba a kolerások bélürülékei, hányata öntettek.

7. Az egészség fentartásának feltételeihez tartozik még: a kedélynyugalom, bátorság, jókedv; ellenben ártalmas a nagy félelem, aggodalom, bizalmatlanság.

8. Óvakodjanak a kolerás ürülékeivel, szennyes ruháival tulságosan érintkezni; azért a beteg ápolása közben tisztaságokra lehetőleg ügyeljenek, s az ürülékeket, valamint a beszennyezett tárgyakat azonnal távolítsák el, illetőleg tisztítsák meg és fertőtlenítsék.

Amerikai erdőgések.

Rémes katasztrófa látogatta meg az észak-amerikai Egyesült-Államokat, amely messze meghaladja azokat a méreteket, amelyhez eddig szokva voltunk az erdőgések történetében. Mert eddig is majdnem mindennaposak voltak a nagy amerikai erdőgésekről érkező hírek. Kanadában, Wisconsinban, Minnesotában gyakran állnak lángban az őszi évszakokban mértföldekre terjedő területei a tülevelű erdőknek. Ilyenkor megakad a hajóközlekedés, mind feketébben tornyosulnak a fojtó füstfelhők a szárazföld felől, elsőtétítik a napot, ugy, hogy a vasuti forgalom napokon át kénytelen szünetelni s amíg a kék ég derülten mosolyog le, az öt tó vidékén, a Lórinicz-folyó völgyében le egész torkolatáig szürke fátyol borul a tájra, mely elzárja a szem elől a láthatárt.

Ezuttal azonban a nagy erdőtüzek még a rendesnél is megdöbbentőbb arányokban jelentkeztek. Idahótól Montanáig égnek az erdők. Négy hét előtt Montanában, a Yellowstone-park rengetegekben egyszerre tizenkét ponton gyult ki az őserdő s rémes gyorsasággal harapózott el, ugy, hogy ma már egész Montana egy tüz-tenger, Idahóban a nép földönfutóvá lett, számszerű emberélet esett már is áldozatul, s a tűz következtében szenvedett kárt már eddig is több mint három millió dollárra becsülik. Ha még hozzátesszük, hogy a legújabb hírek szerint a lángok Idaho határában több mint ötven mértföldnyi hosszu vonalban pusztítanak s hogy a tűz több községet, köztük Wallace-t és Hendersont teljesen elsöpörte a föld színéről, sőt, hogy Dycke állami főerdész hatvanöt emberével maga is odaveszett s Libby város lakossága pedig csak ugy menekülhetett, hogy minden munkabíró polgára ásót ragadott kezébe, hogy hatalmas árkot vonjon a város körül, ugy halvány bár, de megközelítő képet nyerünk a most dühöngő katasztrófáról.

Ily erdőgések nálunk egyáltalán nem fordulhatnak elő nagyobb arányokban, mert hisz a modern s a szaktudomány szintjén álló, szakképzett erdészek által kezelt erdőgazdálkodás van arról, hogy a tűz, ha kitör is, ne harapózhassék nagyon el. Tülevelű erdők közé ékelt lombfa-parcellák is korlátokat vonnak a tűz tovatérése elé, vagy megkönnyítik annak leküzdését. Másképp van azonban Kanadában s az Egyesült észak-amerikai államoknak vele határos területein. Itt a föld leglakatlanabb s legerdősőbb területei találhatók. Mértföldeket borítanak el a legsűrűbb őserdőségek s tudományos erdőgazdálkodásról alig lehet szó. Az erdőbirtokok tulajdonát megszerzett társaságok többnyire rabló-gazdálkodást üznek, s nem sokat törődnek az erdőállomány védelmével. Csak így eshetik meg, hogy Amerika erdőiben a tűz oly mértékben pusztít, hogy az ezáltal évente szenvedett kárt fél milliárd koronánál többre becsülik, maga az elpusztult terület pedig két akkora mint Dél-Németország, ugy, hogy az éven át haszontalanul füstbe menő faállomány az Egyesült államok összes szükségletét egy negyedéven át lehetne fedezni.

Igy tett szert az Amerika erdőgések hazájának szomorú nevezetességére. És rendszerint főleg az ősz a pusztításoknak rettegett évszaka, mely a zöld erdőségeket füstölő hamuvá változtatja. Ilyenkor dühöng a szörnyű elem feltartóztatlanul hegyen-völgyön végig, aminek okai egyébként könnyen megmagyarázhatók. Augusztus hóban ugyanis rendszerint nagy szárazság uralkodik, melytől kiaszik az erdő s a száraz avarral, lombbal és gíz-gazzal borított talaj oly gyulékony lesz, hogy csak egy

szikrára van szükség, hogy az egész erdőt lángra gyulassza. Különösen veszedelmesek ebben a tekintetben az oly helyek, a hol előbb favágók tanyáztak. Itt a talaj még minden része hulladékokkal, forgácssal, fűrészpórral is el van lepve s csak egy véletlenül eldobott égő gyufa, egy elrohogó lokomotív szikrája, egy teljesen el nem fojtott tüzakásból felszálló pernye is előidézhetheti a katasztrófát: a lángnyelvek fokozódó gyorsasággal terjeszkednek szél irányában. Ez az ugynevezett futó tűz, mely kezdetben csak a fák alját támadja meg, majd törzseit nyaldossa s utoljára az ágkoronáig kuszik föl, hogy rövid időn az egész erdőt egy lángtengerbe borítsa, mely mindent fölemészti maga körül.

Az ilyen erdőtüzeket már jó messziről meg lehet érezni. Nem ritkán az erdő fűszeres illatába kesernyés korom szag vegyül, mely mindjárt felébreszti a gyanút. A madarak csapatostul rebbennek föl s ijedten kovályogva menekülnek. A tarka társaságban rigó, sólyom, galamb és vércse össze-vissza kavarog. S ugyanaz a nyugtalan mozgalom űzi az erdő négy lábait is: őzek, szarvasok, farkasok és rókák észvesztetten rohannak a vész színhelyéről s számuk egyre szaporodik a nehezebben czammogók hátvédjeivel. Vak félelem ösztöne hajtja mindannyit, örült iramodásban tűnnek el a tekintet elől. Majd lélekzszakadtan, lihegve, pihegő szívvel jönnek elő rejtekeikből az erdő kisebb vadjai: nyulak, menyétek, mókusok. Csönd van az erdőben, de az égés átható szaga egyre terjed és erősödik és nem hagy fenn semmi kétséget a fenyegető elem rohamos közeledése felől.

A ki valaha védett helyen megvonulva, szemtanúja volt egy erdőégésnek, soha sem feledheti az eléje táruló látványt. Gomolygó füstfelhők ülik meg a mászor oly viruló tájat, melynek sűrű oszlopa mögött a nap világa fakón bujik el. Rejtelmes, tompa dübörgést vélünk hallani a távolból, a hangok pokoli egyvelegébe mint egy óriási zenekar bömböl bele a győzelmes démon diadalharsonája. Ágak ropognak, lángnyelvek susztorognak, puffog, patog a megrepedt fatörzs, sziszegve, füttyülve hajtja maga előtt a falánk elem a forró levegőt s a lehulló ágak recscsenése mint egy nagy rakétadörgés hasít fülünkbe a pusztulás e nagyszerű szimfóniájában.

És hogyan védekeznek vajjon a körülfekvő falvak és városok a tűz rombolásai ellen? Természetesen nem nézik ölbetett kezekkel, miként dühöng és dul a fekevesztett elem, hanem gyorsan teszik meg az intézkedéseket, nem az oltásra ugyan, mert hiszen arra ily esetekben gondolni sem lehet, hanem a tűz lokalizálására. Minden cserjét, bokrot a közelben eltávolítanak, s a különösen tűzveszélyes, fahulladékokkal fűrészpórral borított területeket nedves ponyvakkal takarják le. Természetesen ez nagyon gyöngé védekezés, a tűz legtöbbször átugrik ezeken a kezdetleges akadályokon. Pedig a lángtengerbe zárt lakók sorsa valóban rettenetes. Megmentésükre a vasútállomások mentővonatokat indítanak, a vasuti alkalmazottak sokszor viselkednek igazi hősiességgel a tűz félelmes erejével vívott harcban. Lángon, füstön keresztül vágnak utat maguknak a tűz által bezárt emberekhez, kiket aztán pokróczczal betakart ablaku kocsiokban mentenek ki és szállítanak el a veszedelem helyéről. Így rohog el a vonat, kettős lángoszlop közt, szikra-záporban, égő hidakon, zsarátnokokon át, annál nagyobb azonban a megmentett áldozatok hálája s a bátor életmentők dicsősége, mikor már sikerült a tűzhálalra szántakat biztonságba helyezni. De van

eset arra is, hogy minden erőfeszítés hiábavaló s nem egyszer találják a füsttől fogatónkők közt egy-egy kisiklott vonat romjait s a szerencsétlenül járt utasok vagy vonatkiszérők megszenesedett csontjait.

Egy másik gyakori oka az amerikai nagy erdőégéseknek a tetőtűz. Ugyanis a száraz évszakokban nemcsak a talaj telik meg gyulékony és könnyen tüzet fogható anyagokkal, hanem a fák koronája is. Elhalt, kiszáradt ágak, érett tobozok, stb. igen könnyen gyulladnak meg. Ha a szél egy lokomotív szikráját vagy egy fűrészmalom parázsát viszi közelükbe, vagy hamar támadhat a fatetőn tűz, melyet aztán a szél fuvalma még jobban éleszt. Egy pillanat műve csak, hogy a tető lángba boruljon s mint egy égő faklya gyujtsa föl maga körül a szomszédos fakat is. Az ilyen tűz nem harapódzik a fa aljágig. Az égés csak a facsucsot kezdi ki, de hihetetlen gyorsasággal terjed egyik tetőről a másikra s biztos pusztulást okoz, mert a kopasz koronájú, elszenesedett csucus fak nem jönnek többé magukhoz, elhalnak. S pedig itt a védekezés is sokkal nehezebb, mert a mentők nem férközhetnek hozzá a tűz tulajdonképeni fészkehez, nem is látják azt, mert az erdőt oly sűrű füstgomoly tölti be, hogy azon keresztül nem is látszik a fa koronája. Ilyenkor csak arra lehet összpontosítani minden igyekezetet, hogy a koronák záródását áttörjék, a mi megfelelő széles erdősáv kivágásával érhető el. Sajnos azonban, ehhez a munkához ritkán állanak rendelkezésre a megfelelő eszközök. Sokkal könnyebb ennél a futótűz leigázása. Ez esetben ugyanis zöld ágak csapdosásával szokták a lángnyelvekben terjedő tüzet, vagy pedig néhány méter széles szalagban az erdőtalajt megszábadítják minden sarjadékától. Ellentűz gerjesztésével is lehet a tűz korlátozására hatni, ha például az oltó személyzetet a tűz fészektől némi távolságban állítják föl s aztán az egész vonalon felgyutják a talajt takaró növényzetet. Ez a módszer ellenszél esetében is beválik, mert a nagyobb tűz magához vonja a kisebb tüzet.

Mindezek a módszerek azonban csak akkor érnek valamit, ha az erdő kigyulása nem öltött nagyobb arányokat. Mert ha a tűz kilométer hosszú vonalon dühöng, ugy az emberi segítség mit sem ér. Az amerikai erdőégésekben épen az a végzetes, hogy az erdőégéseket rendszeresen csak későn veszik észre. Hogy a bajon segítsenek, az állami erdőterületeken külön őrszolgálatot rendeztek be. Távbeszélő hálózatot állítottak föl, melyek felvigyázó állomásokkal állnak kapcsolatban. Azonkívül 1350 lovas erdőkerülői állást is rendszeresítettek, a kik rendszeresen járják be az erdőket. Ha aztán oly erdőtűznek jönnek nyomára, melyet maguk nem bírnak eloltani, úgy hordozható távbeszélő útján értesítik erről a felügyelő állomást, mely rögtön oltási kirendeltséget küld a helyszínére.

Ez a rendszer igen jónak és praktikusnak bizonyult. Ámde mindenképp arra kellene mégis törekedni, hogy az amerikai nagy erdőipari társaságnak jobb tűzörsege legyen. S erre rá is fogják őket mielőbb kényszeríteni a mind-egyre ismétlődő elemi csapások. Az erdő fokozatos irtásával egyre emelkedő faárak mulhatatlanul szükségessé teszik máris az erdő gondosabb védelmét, mert Amerika gazdasági élete sem engedheti meg magának azt a luxust többé, hogy évi faszükségletének egy negyedét évről-évre minden haszon nélkül füstbe menni lássa. A jelenlegi nagy katasztrófa is ujjmutatásul szolgálhat erre.

Modern vallás.

Az elmúlt hónap folyamán Berlinben egy különös jellegű kongresszus tartotta ülését. A jövő vallásának hívei, felfegyverezve a tudomány és a »modern« felvilágosodottság fegyvereivel, gyűltek össze, hogy kölcsönösen kicseréljék eszméiket és nézeteiket. Körvonalozták nagyjából azon alapokat, a melyeken egyedül volna lehetséges az emberiséget egy közös táborba fömöríteni.

A szabad kereszténység s vallásos haladásos híveinek vallják magukat azok, kik arra vállalkoztak, hogy a régi és a mai világ közti ellentéteket kiegyenlítsék. Ezen kiegyenlítő munkának legalkalmasabb terűl a keresztény vallás kínálkozik, mint a mely a legkülönfélébb nézeteket egyesítheti magában.

Azt mondják a felvilágosodottak, a kereszténység az emberiség egyesítésére és az általános béke biztosítására a legalkalmasabb eszköz. A jövő vallás híve csak szíve szavát követi, azt fogja tenni, a mi szép, jó és nemes, de ezeket is csak az emberiség iránti szeretetből az emberiség javára.

Az új vallás apostolai ki akarják irtani az emberiség közti ellentéteket, nem azt nézik, a mi elválasztja őket, hanem azt keresik, a mi összehozza őket. A múlt kongresszus elnöke, dr. Elliot, azt mondja, az lesz a legboldogabb ember, a ki a legjobban fogja tudni szeretni és szolgálni embertársait; és ebben a szeretetben és szolgálatban lelke meg fogja találni a teljes és tökéletes boldogságot.

Körülbelül ezek a körvonalai és főbb pontjai az új szellemi mozgalomnak; ezek körül csoportosul az új apostolok minden gondolata, minden törekvése. Ne gondoljuk azonban, hogy itt talán már új vallásalapításról van szó. Most még csak az eszmét akarják egy lépéssel előbbre vinni. A kongresszus meghallgatta apostolait és azután szétoszlott, anélkül, hogy valamit is határozott volna.

Most már csak az a kérdés, vajjon tényleg lehetséges volna-e egy olyan vallásmozgalomnak életet adni, a mely egy kongresszuson születik meg? Erre a kérdésre már eleve, anélkül, hogy előzetes fejtegetésbe bocsátkoznánk, megadhatjuk a választ: t. i. nem. Vallásos mozgalmakat, vagy ujitásokat nem gyűlések, összejövetelek fognak megérlelni, hanem a feltartóztatlanul fejlődő, haladó élet, mely a maga ujitásaihoz olkésztiti, megváltoztatja bizonyos formában az emberiség lelkületét és felfogását. Mert tegyük fel azon esetet, hogy egy összejövetelen megállapítjuk az új vallás kereteit, dogmáit és minden formáit, most már csak az a kérdés, ki fog annak az új vallásnak életet és tartalmat adni.

Talán maguk az apostolok?

Korántsem azok. Erőt, hatalmat egy új mozgalomnak csak a tömeg tud adni, az esznék csak úgy győzedelmeskedtek és tudtak gyökeret verni, ha a milliók tették magukévá; azok a milliók, akik nem gondolkoznak, nem kutatják a könyvet, hanem a lehető legegyszerűbb logikával, fanatikus erővel juttatják diadalra eszméiket.

Ezen mozgalommal foglalkozván önkénytelenül is eszünkbe jut az eszpe-

ranto nyelv! Az új vallásos mozgalom ikertestvére az esperanto nyelv mozgalomnak, a melynek eddigi sikertelen erőlködése a modern vallás életére is már előre fényt vet. Azt látjuk azonban, hogy mint minden téren, úgy a vallási téren is egy modernizáló áramlat kezd végig vonulni. Ezen új áramlat hatását nem épen a berlini kongresszuson éreztük, hanem éreztük már eddig is a meglévő vallások életén.

Hiszen ma már vannak reform-katolikusok, vannak haladó protestánsok, vannak neolog zsidók és mindezek nem mások mint modernisták. Nagyon téves és egyoldalú az a felfogás, a mely hitelenséggel, vallástalansággal vádolja őket. Nem hitetlenek, épen olyan hívők mint az ortodoxok, csak a formában különböznek. A mai kor tudományának és technikájának megfelelő formákat keresnek a vallás számára is, a technika, a természettudomány vívmányait és igazságait a vallásba is bele szeretnék ékelni és ez által a vallást közelebb hozni a tudományhoz.

A berlini kongresszusnak van még egy kiváló tanúsága és ez a tanúság egyúttal fényes czáfolat azok állításaira, a kik hitelenséggel vádolják a mai kort. Akik ezt állítják csak figyeljék meg, milyen érdeklődés fordult a kongresszus felé, valóságos kis irodalom keletkezett a gyűlés ideje alatt. Nagyon merész és relatív állítás, hogy eme vagy ama kor hitetlen. A hit egy olyan őszöntő és lelki szükséglete az embernek, mely nélkül emberiség nem volt és nem is lesz, a mióta ember van a földön, azóta vallás is van. Csak a vallás megnyilatkozása keres új formákat új kereteket.

Befejezésül még rá kell mutatnunk arra a jelenségre, a mely azonnal kiábrándítja mind azokat, a kik talán hittek vagy hinni hajlandók ilyen akadémikus természetű mozgalomban. Tudvalevő dolog pl., hogy a jövőendő vallásának egy igen kiváló apostola tagadja Krisztus istenségét, vele szemben egyik kollegája pedig azt vitalja, hogy Krisztus munkája isteni mű.

Az ellentétek már megvannak a kezdetben. Mi lesz akkor a fejlődésben? Elég, ha azt mondjuk: ha ilyenek a kiválasztottak, milyenek leszünk mi a gyarlók.

A méhészetről.

Augusztus havában a méz elszedésén és pergetésén kívül a méhésznek más teendője nem volt és épen azért az elmúlt hónap teendőiről nem is irhattunk részletesen.

De annál több körültekintést és tevékenységet követel a szeptember hónap. Ezen hónapban a mézelésnek mindenütt vége van. Amit ezentúl hordanak a méhek, az számba nem vehető, mert napi szükségletüket is alig elégíti ki. Egészen más szempontból fontos a jelen hónap t. i. ez a betelelés ideje.

Maguk a méhek őszöntőknél fogva betelelésükhöz fognak. A mozgó (keretes) rendszerű kaptáraknál a betelelés alkalmával a méhésznek is segíednie kell, mert szeptemberben rendszerint a fiasítás még nagy, mely a fészkek felső 4—6 keretsorát foglalja el, s a kifutott fiasítás után az

üres sejteket az ősz hordás megszüntével a méhek megtelíteni már nem képesek.

Miképp teleljük be tehát a mozgó rendszerű kaptárakat?

Mindenek előtt a méztérből kiszedjük a kereteket a méhekkel együtt, a Hanemann rácsot eltávolítjuk és helyébe fel tesszük a fedődeszkát. Az így feltett fedődeszkák közé elhelyezzük az itatót, esetleg az etetővályut. Ennek megtörténte után kiszedjük a költő fészkekből a kereteket olyképen, hogy a keretek a keretbakon sorrendjük szerint következzenek. Ezen művelet alatt igyekezzünk az anyát megkeresni s megvizsgálni vajjon ép-e lába, szárnnya?

Az anyát keretével együtt, a melyen tartózkodik, külön tesszük, nehogy megsértődjék.

A midőn a fészkek összes kereteit kiszedtük, az alsó- és felsőkeretben a röplük irányában 1—1 himporos keretet akasztunk, utána alulról az anyát a fiasítási kerettel és a többi fiasítási kereteket, nemkülömben a félig telt mézes és himporos kereteket helyezük el, a felső részen pedig a himporos keret után a nép erősségéhez képest 5—7—8—9 dolgozó méhsejtekből álló lepecsételt mézes kereteket aggatunk olyképen, hogy az alsó és felső keretsor egymás fölött lógjon.

Az alsó és felső keretsor közötti ürt, ha a keretek egymást nem érnék, legjobb egy keretléc darabbal kitölteni, avagy erre a célra szolgáló kapocszal összefűzni; azért szükséges ez, mert a méhek a fogyasztást alulról kezdik meg, s a hideg idő beálltával pedig, ha a két keretsor között nagyobb hézagot találnának, a téli fészkebe való átkelésre nem vállalkoznának s inkább elpusztulnak, semhogy a tömegetől elszakadva a hézagon való átmenésre vállalkozzanak. Erős családoknál, ha az idő kedvező, az ilyen kapcsolatlan keretek hézagát az általuk behordott ragasztó anyaggal (propolisissal) áthidalják.

Ha a család népességét vettük irányadóul és 10—14—16—18 keretre összeszorítottuk, a méztérből kiszedett lépeken levő népeket a kaptár alsó részébe seperjük, az ablakot az építményig betoljuk s ezzel kész a betelelés. Megjegyeztetik, hogy a betelelés alkalmával a kaptárak újból kitisztítandók, a fenmaradt mézes lépeket pedig részben kipergetjük, részben a méhek tavaszi etetésére elraktározzuk.

Az idő hidegre való fordulása esetén a méztérbe két ujnyi vastagságban papírt teszünk, esetleg száraz sarjuval, szénával kitömjük, az ablakot hasonlóképen papírral vastagon befedjük. A röplük szűkítendő annyira, hogy csak egy méhe járhasson ki, mely nyílás a méhek a betolakodó ellenségeik ellen való védekezésre képesíti.

Közönséges kupos paraszt kasoknál ha a mézet ki akarjuk szedni, ne fojtsuk meg kénnel a méheket, mert e hónapban még sok a fiasítás. Az egyes méhcsaládoknál ugyanis az anyák életkorához mérten a legtöbb sejt még fedett fiasítással és álczával van telve, mely még az őszön, a fiasítás kikélese után, mézzel is megtelhetik.

Különböen a kupos paraszt kasokkal méhészkedő méhészeinknek ajánlhatjuk, hogy leolásra szánt kasaikból a méheket

kidobolás vagy egy kis darab salétromos rongy elégetésével, füstöljék ki s az így kizavart népet — természetesen anya nélkül — langyon mézes vízzel bőven megpermetezve, egy más, talán kevés néppel rendelkező családhoz adjuk hozzá.

Ez által egy jó telelő családhoz jutunk, feltéve, ha elegendő építmény és mézkészlete van. Attól nem kell tartani, hogy az ily családnál kelleténél több lesz a méh, mert minél erősebb, illetve népesebb egy törzs, annál nagyobb meleget fejt ki, és mennél nagyobb meleget tud kifejteni, annál kevesebb mézet fogyaszt a télen át.

Augusztus és szeptember hónapban a méh ellenségei: a halálfejú lepke, a moly szemtelen tolakodásaikkal a méheknek sok nyugtalanságot okoznak, ezért tehát szűkítjük e hónapban a röplükat, hogy a méhek könnyebben védekezhessenek ellenségeik ellen.

Ne felejtjük el az összegyűlt sonkolyt is kiolvasztani, nehogy kárba vesszen.

Végül felkérjük olvasóinkat, sziveskedjenek velünk közölni, hogy kik és hol méhészkednek? Hány családdal, mily rendszerű kaptárral? Hány családot teleltek be és mi volt a hozam?

Statisztikai szempontból volna szűkösünk ezen adatokra.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Hivatalos órák naponta délután 2—6-ig.

Értesítjük tagjainkat, hogy egyesületünk és szövetségünk ügyésze, **Dr. Hajós Jenő**, minden kedden délután 2—4 óráig egyesületünk helyiségeiben, más napokon délután 3—6 óra között irodájában (VI. Podmaniczky-u. 29.) található.

Felhívjuk a t. Tagtársakat, hogy küldeményeiknél a postatakarékpénztári csekkre tagszámukat feljegyezni sziveskedjenek, hogy ezáltal a küldemények kezelése megkönnyíthessék s a hasonló nevek folytán előállható esetleges tévedések kikerülhetők legyenek.

Lapunk terjedelmét megnagyobbítván, módunkban áll a kartársak érdekeit érintő közleményeknek a megfelelő orm ában teret nyitni, felkérjük tehát a t. kartársakat, hogy ezentúl akár az összességet, akár az egyes kategóriákat érdeklő értesítéseikkel, vagy közlendőkkel a szerkesztőséget megkeresni sziveskedjenek, amely azokat megfelelő formában közölni illetve elhasználni ogya.

Kartársi üdvözléssel

A szerkesztőség.

Lapunk akadálytalan kézbesíthetése céljából felkérjük tagtársainkat, hogy mindenkor pontos lakcímüket, továbbá rangjuk és beosztásuk változását a kiadói hivattal haladéktalanul közöljék.

A Vasuti Altisztek Országos Otthona értesíti t. tagjait, hogy helyiségeiben: Budapest, VIII. Fesztetich-u. 4. sz. I. 18. alatt (Máv. nyugdíjház a keleti p. u. mellett) kényelmes vendégszoba áll a t. tagok rendelkezésére. A vendégszoba egy 24 órára személyenként 1 korona 40 fillér díj mellett vehető igénybe.

Jubileumi ünnepély. A Vasutas Szövetség Budapest-Déli kerülete f. évi szeptember hó 3-án a területén beosztott kartársak 25 éves szolgálati jubileumát ünnepli s ezen ünnepélyre az összes vasuti kartársakat és családtagjaikat meghívja. Az ünnepély sorrendje: 1. D. e. 10 órákor gyülekezés a Keleti p. u. tanácstermében. 2. D. e. 10¹/₂ órákor indulás az isteni tiszteletre az erzsébetvárosi róm. kath. templomba. 3. D. u. 3¹/₂ órákor diszülés a Keleti p. u. tanácstermében. A diszülés sorrendje: 1. Elnöki megnyitó. 2. Az ünnepeltek üdvözlése. 3. Elismerő okmányok kiosztása a felsőbb-ségek által. 4. Az ülés berekesztése. Kivonulás a zuglói »Mikádó« kertelyiségeibe. A bankett kezdete este 7 órákor. Világposta, tombola, tűzijáték és tánc reggelig. Az ünnepélyen elsőrendű czigányzenekar fog közreműködni. Részvételi jegy bankettel személynként 3 korona, bankett nélkül 1 korona. Jegyek kaphatók: a kerület helyiségében és a fogyasztási szövetkezetben VII. Bethlen-utca 4., a Vasutas Szövetség központi pénztáránál, a Keleti p. u. dohánytözsdekben és a levelezési irodában és szeptember 3-án d. u. 6 órától a mulatság színhelyén. A tiszta jövedelem a vasutas árvaház kerületi könyvtár és a tanuló ösztöndíj-alap javára egyenlő részben fog felosztatni.

A hatvani magyar államvasuti alkalmazottak temetkezési egyesülete az elmúlt hónap 21-én jótékonycélu táncmulatságot rendezett, melynek tisztá jövedelmét egy új gyászkocsi beszerzésére fordítják. A táncmulatság vigalmi bizottsága ez uton is hálás köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik nemcsak megjelenésükkel támogatták a nemes cél ügyét, hanem felülfizetést is adományoztak. Felülfizettek a következők: Nagys. ifj. Erdélyi Sándor orszgy. képviselő 10 kor., Beregszászy Gyula ur 10, Czeldömölki temetkezési egyesület 10, Hatvani Népbank 10, Hatvani cukorgyár Részvénytársaság 10, Farkas Dezső ur főjegyző 5, Miskolczi temetkezési egyesület 5, Vasutas szövetség ker. elnöksége Hatvan 5, Selypi cukorgyár Részvénytársaság 5, Hatvani gazdasági Bank 5, Szekeres József ur 4, Szémann Agoston ur gyógyszerész 3, Hatvan városi Takarékpénztár 3, Janovitz József ur gyógyszerész 2, Csizmadia József ur kalauz 2, Sisa András ur 1, Révész István ur 1, Papp Miklós ur 1, Várkonyi Gyula ur 1, Somogyi Gyula ur 1, Párvy József ur 1, Molnár József ur mozdonyvezető 1, Eliás Ferencz ur 1, id. Sági József ur 1, Jatzkó Lajos ur 1, Bori József ur kalauz 1, Schiebl Sándor ur főkalauz 1, Sándor József ur 1, Beki Kálmán ur 1, Lezsák János ur 1, Pál Dezső ur 1, Csekő András ur 1, Berkes József ur 1, Halasy Bella ur hölgy 1, Doktay Gyula ur főmozdonyvezető 1, Kurunczy Antal ur raktárnok 1, Kövesdy Imre ur 1, Bodó József ur 1, Pászthy Imre ur —.80, özv. Papp Istvánné —.70, Lautner Ferencz ur —.50, Tompa Mátyás ur —.40, Kasza Istvánné —.20, Szuh József ur —.20, Teklár Pál ur —.20 kor.

A kiviteli forgalom. A külforgalmi statisztika a folyó év első feléről a kivitel és behozatal közötti arányt imé kedvezőtlenebb színben tünteti fel. Kivitelünk ugyanis 722 millió koronáról 707 millió koronára csökkent, míg a behozatal 793 millió koronáról 854 millió koronára emelkedett, tehát 147 millió korona az a különbség, a melylyel a behozatal értéke az első felévben a kivitel értékét meghaladja. Ez a különbség természetesen azt is jelenti, hogy 147 millió koronánál tőlünk nagyobb összeg vándorolt ki külföldre, mint a mennyit mi kiviteli cikkeinkért a külföldről kaptunk, vagyis ha ez az arány kedvezőbb alakulást nem nyer, minden pénzünket mihamar a külföldi ipar és kereskedelem fogja felszívni. Remélhető azonban, hogy a folyó évben várható nagyobb gabona- és lisztforgalom a kivitel és behozatal közötti mérleget az év végére még ki fogja egyenlíteni. A legnagyobb visszaesés csodálatos módon éppen a textilárúknál mutatkozik, holott az előző kormány iparpártolása jóformán a textil-ipar támogatásában merült ki és a statisztika készítésénél figyelmen kívül hagyták a reexportot, valamint a további feldolgozás céljából való exportot is. A behozatal még ily kedvező beállítás mellett is magából Ausztriából 224 millió koronát ért el, a mi nyilvánvaló bizonyossága annak, hogy az iparpártolásra fordított milliók nálunk minden eredmény nélkül usznak el s legfőjebb

egyes részvénytársaságok osztalékát garantálják, de a hazai ipar fellendítésére nem szolgálnak.

A drágaság. Általános a panasz az élelmiczkék rohamos drágulása miatt minden felé A fővárosban a folytonos áremelkedéseket szinte megszokta a közönség, a vidéki városokban is kezd beletörődni a drágaságba s nehéz szívvel bár, de kénytelen naponként kiizzadni a piacra szükséges többletet. Ujabbban már faluhelyeken is méregdrágán lehet az élelmiczkékhez hozzájutni s alig van olyan zuga az országnak, ahol még olcsón lehetne megélni. Természetesen legnagyobb a panasz a szűkre szabott havi fizetésből élő tisztviselők között, de ezek közül is a vasutasok vannak a legkedvezőtlenebb helyzetben, a kik a piactól rendszerint messze laknak s ezzel is drágábban jutnak hozzá az élelmiczkékhez. De, hála Istennek, azért van kivétel is s még akad olyan vasutas is, aki se nagyon rosszul, se nagyon drágán nem él, a mit ez az ellesett következő telefonbeszélgetés bizonyít:

— Halló! Vásárpénztár? Kérem Mészáros raktárnokot a telefonhoz.

— Halló! Maga az, Mészáros? Itt az állomásfőnök beszél.

— Mészáros, vegyen nekem egy felbárányt, de ne éppen a legkisebb fajtaból, aztán vegyen egy borjuczombot is, meg két pár csirkét. . .

— Halló! Megertette, Mészáros? Aztán vegyen még egy kiló vaját, egy pár karfiolt s egy-két köteg spárgát.

— Egyéb ma nem szükséges. — János, a málházó ezekért lemegy s kifizeti az árát. Leküldtem vele magának egy forintot.

Hát ebből egy kis család egy napon át szükösen valószínűleg kitáplálkozhatik s nem lehet mondani, hogy egy forintért a bevásárlás tulságosan drága lett volna. Dehát sajnos, nagyon kevés piac van, ahol ily méltányos áron lehetne az élelmiczkékhez hozzájutni.

Stephenson György halála. A népek vihara közt, a sokféleképen emlékeztetes 1848. augusztus 12-én halt meg Stephenson György, a vasut feltalálója. Közönséges gépészből Ravensworth lord szénbányáinak igazgatójává lett s az első mozdonyt 1814-ben a kilingworthi szénbánya számára építette, hogy a szállítást könnyebb legyen. 1824-ben Darlingtonban gépgyárat alapított, nyilvánvalóan azzal a szándékkal, hogy a mozdonyait maga gyárthassa. Nyomban munkába fogott s a következő évben már járt az első vonat Stockton és Darlington közt. Híret azonban még sem ezzel, hanem a liverpool-manchesteri vonal elkészítésével alapította meg. Őt is kinevezték kezdetben s »szakértők« nem tudták elhinni, hogy a mozdonynak a sima síneken elegendő surlódása lesz. Az első mozdony azonban, a »Rocket«, nem is vitt többet a sulya ötszörösénél s ezt is csak 14—20 angol mérföld sebességgel óránként. Megadott neki, hogy a világ csakhamar belátta talalmányának óriási közgazdasági értékét, s az első mozdonyokat ő szállította nemcsak Anglia, de egész Európa, sőt Amerika számára is. Halála óta több mint 60 esztendő telt el s az egyszerű Rocketből azok a hatalmas mozdonyóriások fejlődtek, melyek most óránként százkilométeres sebességgel röptenek minden kényelemmel berendezett vonatokat. Vasut jár nemcsak a civilizált országokban, de az afrikai forró vidékeken keresztül is, jobban sőt még a kulturát minden egyébnél. A vasut szüntette meg az azelőtti irtatlan távolságokat, a vasut zsurgított össze a földgömböt kicsinyre, fűzi összebb a nemzeteket, gyorsítja a fajok keveredését s nivellálja egyformán az emberiség pszichéjét. Fontossága az iparban és kereskedelemben oly rengeteg, hogy banális frázisokba nem akarván esni, egyszerűen csak rámutatunk.

Forgó pénzszekrények. Abban az állandó versenyben, melyet a pénzszekrénygyárosok és »kasszafurók« egymással folytatnak, legutóbb ismét egy új eszmével a pénzszekrény-gyárosok kerekedtek felül, mely nem kevésbé leleményes ellenfeleiknek bizonyára sok fejtörést fog okozni. Amióta ugyanis az acetilén-oxigén forrasztó-készülékek ismeretessé váltak, még a legkeményebb panczélemezek, melyeket még gyémánt-furóval sem lehetett megfúrni, meglehetősen értéktelenné váltak. A hol ugyanis a legkeményebb anyag, a gyémánt sem tudott keresztülhatolni, ott játszva szántja mély baráz-

dáit az igénytelen kis halványkék hegyes lángocska, melyet az acetilén forrasztó-készülék segítségével állíthatunk elő. Az acetilén ugyanis, ha tiszta oxigénnel keveredve ég el, oly óriási hőfokot állít elő, mely még a legnehezebben olvadó anyagokat is bámulatos gyorsasággal ömleszt meg. Ha már most ilyen gázkeverékből fuvó segítségével hegyes lángot állítunk elő, akkor e láng legmelegebb pontja éppen a láng csúcsa lesz. Ha ezt a lángcsúcsot például valamely függélyes helyzetű aczélemeznek tartjuk neki, akkor a lemez azon a ponton, a hol a lánggal érintkezik, néhány másodperc alatt megolvad és lecsöpög, akár a viasz. Ezen a helyen természetesen a lemezben lyuk támad. Ha a lángot lassan tovább mozgatjuk, akkor a folytatódólagosan egymáshoz sorakozó lyukak által a lemez könnyedén keresztülvághatjuk. A betörők e kényelmes szerszámának használatát teljesen kizárja azonban a nemrégiben feltalált forgó pénzszekrény. Ez lényegében a következő: Egy sok szegletes alaprajzu aczélszekrény, mely golyós csapágyakon nyugszik és függélyes tengelye körül könnyen elfordulhat. A szekrény erős falazatból álló hengeres köpenyvel van körülvéve. Ugy a falköpeny, mint a panczélszekrény egy-egy ajtóval vannak ellátva, melyeken keresztül — ha a szekrény nem forgó — annak belsejébe lehet hatolni. A pénztári órák alatt t. i. a szekrény áll, míg egyébként állandóan forgó. A pénzszekrény belsejében ugyanis elektromos akkumulátor és motor van alkalmazva, mely, mihelyt az ajtó bezárul, a szekrényt elindítja és egyenes sebességgel forgatja mindaddig, míg egy — ugyancsak a szekrényben elhelyezett — óramű az áramot automatikusan ki nem kapcsolja. Az óraművet tetszés szerint lehet beállítani például a pénztárzárastól a legközelebbi pénztárnyitásig. Miután minden szerkezeti rész a szekrény belsejében van, a forgó szekrényt kívülről semmiképpen sem lehet megállítani. Ha azonban a betörőnek valamilyen megis sikerül a falburkolat áttörése után a szekrényt megállítani, vagy csak meglassítani is, akkor azonnal jelzőkészülékek szólalnak meg és figyelmeztetik az őrköt. A forgószekrény ellen az acetilén forrasztó láng is hatástalan, mivel az elmozdulás folytán a láng a panczél egy-egy pontjával csak oly rövid ideig érintkezhetik, mely nem elegendő annak megolvasztására.

Időjelzés drótnélküli táviróval. A tengerhajózásra oly fontos időjelzést Németországban Norddeich szikratáviró-állomásában, Párisban pedig az Eiffel-torony tetejéről végzik. A norddeichi szikratáviró-állomás naponként kétszer adja meg a pontos időt és pedig körülbelül 1500 km. távolságra terjedő hatállyal keleten egészen a Keleti-tenger széléig, északon a Lotó-fokig, nyugaton a La Manche-csatornán túl küldi elektromos hullámaikat. A szikratáviró-állomáson a jeleket egy időgömb óra automatikusan váltja ki, melyet a wilhelmshaveni obszervatórium szintén automatikusan igazít távirati uton. Az idő jelzéseit a hajók fedelzetén vagy Morse-géppel, vagy pedig telefonhallgatókkal fogják fel. Az állomás berendezését a német tengerészeti hivatal készítette. Folyó év május 24-ike óta az Eiffel-torony tetején levő szikratáviró-állomás is jelzi az időt, itt is ugyanabban a pillanatban küldik ki az elektromos hullámokat és a jeleket 2 és 4 percenként ismétlik, ennek az állomásnak a hatósugarát 500 km-re becsülik.

Mely esetekben van valópernek helye?

Ilyen czimen a Házasság és Családjogi Szemle kiadásában egy rendkívül könnyen áttekinthető jogi füzet jelent meg, mely a magyar házassági törvény szerinti házasságfelbontó okokat igen népszerű nyelven kitünő rendszerben megvilágítja. A mű szerzője Dr. Gerő Ernő budapesti ügyvéd. A könyv a jogász, különösen pedig a laikus közönségre nézve nélkülözhetlen, melynek eddig a magyar házasságjogi irodalomból népies kiadvány nem állott rendelkezésre. A könyv ára 60 fillér. Kapható a pénz, vagy ennek megfelelő postabélyeg beküldése ellenében a szerzőnél (Budapest, VII. Erzsébet-körút 17.)

Az északi fény eredete. William Ramsay, a híres angol fizikus és kémikus »A vegytan multjáról és jövőjéről« c. könyvében az északi fény jelenségeivel is foglalkozik. Szerinte valószínű, hogy a felső levegőrétegek negatív villa-

mos gázmolakulából állanak és hogy ezek a gázmolakulák akkor lesznek legkönnyebben villamosokká, ha a napsugarak merőlegesen érik, a mint ez az egyenlítői vidékeken történik. A felső rétegekben uralkodó levegő-áramlatok ezeket a villamos gázrészecskéket a sarkok felé viszik. A sarkok körül az egyenlítő felül érkező áramok összefutnak, úgy hogy a villamosság egy része szép fényjelenségek közepezté kisül. Mivel az áramlatok egy pontba futnak össze, az egész jelenség gyűrű-alakot vesz fel. A gyűrű középpontjában foglal helyet a mágneses sark. Ramsaynak ez a magyarázata annál valószínűbb, mert ahhoz a már ismert tényhez fűződik, a mely szerint az északi fény jelensége szoros összefüggésben van a levegőbeli villamos és mágneses tűneményekkel.

Elsülyedt hajók kiemelése a vízfénékről.

A hajók elsülyedését megakadályozandó, a hajók kettős fenékekkel bírnak és a hajótest kereszt- és hosszvázfalak által egymástól vízmentesen elzárt czellákra van osztva. Az egyes czellák közötti összeköttetést legmentesen elzárható ajtók eszközlik. Ha az ajtók el vannak zárva, egy legfeljebb két czella telhet meg vízzel a hajótest sérülése esetén. Az ajtóknak azonban az utasok kényelme szempontjából a közlekedés céljaira nyitva kell lenniük és a veszély pillanatában keletkező pánikban igen gyakran nyitva felejtik az összes ajtókat. Ha azonban a hajó mégis elsülyed, a rakományt és a hajótestet mindezeidig csak aránylag kis mélységekben lehetett megmenteni. A buvárok munkája ugyanis már 60 m. mélységben rendkívül nehéz a 6 légnyomásnak megfelelő víznyomás következtében. Más módot kellett tehát találni. Nagy acél-pontonokat sülyesztettek a fenékre a hajó közelében, ezeket láncokkal összekötötték a hajótesttel. A pontonokat kiszivattyúzták, ezek felemelkedtek, magukkal vonva a hajót. Amde ehhez igen bonyolult és drága berendezések kellenek (szivattyúk, csövezetékek stb.). Matognon francia mérnök az elsülyedt hajókat saját rendszer szerint úgy emeli ki, hogy a víz alatt gázokat fejleszt, melyekkel hatalmas kaucsu-tömlőket tölt meg, melyek elegendő mennyiségben alkalmazva, a hajót kiemelik. A gáz, amelyet e célra használnak, az acetilén. Kalciumkarbiddal töltött, lég- és vízmentesen elzárt vashengereket bocsát a fenékre. A hengereket csövek kötik össze a hajó mellé sülyesztett és a hajóhoz erősített kaucsu-tömlőkkel. A kalciumkarbidot tartalmazó vashengerek dugóit villamos árammal kioldva, a víz a hengerekbe tödul, a kalcium karbiddal egyesülve acetilént fejleszt, mely a tömlőket feldurrantja és a hajótestet felemeli. Matognon hasonló elv alapján mentőkészülékeket is készített, melyek ugyancsak kitűnően beváltak.

Boulangerről és Milán királyról. Londonban nemrég érdekes könyv jelent meg. Ebben a könyvben lady Randolph Churchill, akinek férje egyike volt a legjelentékenyebb angol államférfiaknak, egész sereg jobbnál jobb anekdotát, szatirikus kritikát és finom megfigyelést közöl. Boulangerra vonatkozólag, akivel a világot járt hölgy Párisban ismerkedett meg, ezeket írja: »Olyan ember benyomását tette, a kinek nagy az önbizalma. A mikor népszerűsége tetőpontján állott és egész Európa szeme rajta függött, képtelen volt jelentéktelen származásán és gyors előrehaladásán fölül emelkedni. Általában keveset beszélt, és a mit mondott, az banális volt; nem emlékezem, hogy valaha egy jelentős mondatot is mondott volna.« Milán királyról lady Churchill ezt mondja: »Soha műveletlenebb emberrel egy asztalnál nem ültem; jól emlékszem, hogy ebéd alatt igen élénk és vidor volt és jókedvében leírta a társaságnak azt a primitív életet, a melyet mint szerbiai herceg 1868. előtt folytatni kénytelen volt. Mialatt erről beszélt, úgy tűzbe jött, hogy egészen megfedkezett a nem vele született etiketről és újjával szedte a húst a tányérról és úgy gyömöszölte bele a szájába.«

A mámor. A mámor vágyát kétféle módon lehet kielégíteni. Vagy szeszbe fullasztjuk az értelmet és homályba borítva a valóságot, fölfiggesztjük annak helyreigazító hatását s ily módon a nagyság, a korlátlanúság, a szabadság, a boldogság illúzióit keltjük föl mesteresen. Vagy pedig tul az értelem országán az érzelmek világában, a szép kultuszában, a

művészeti élvezetben keressük nem azt, a mi hasznos és célszerű, nem azt, a mi előre visz, hanem azt, a mi gyönyörködtet, a mi elragad, a mi lelkesít és a szórakozás különböző fajtáival, habár csak rövid időre is, kifogjuk a dolgozó embert a hivatás és mindennapiság hámból. Melyiket válasszuk?!

Az egyik — a szesz mámor — csak rövid ideig tart és utólagos hatása kellemetlen. Legveszedelmesebb tulajdonsága, hogy csakis újabb szeszfogyasztással lehet szabadulni a kijáratodás kínos érzelmétől és hogy a megszokás alászállítván a mérges szer hatékonyságát, a kellemetlen érzéseknek, hangulatoknak, képzeteknek vagy testi, illetőleg lelki bajoknak elűntetésére egyre nagyobb adagokra van szükség. E mellett a velejáró működési zavarok az agyvelőben leszálítják az egyén testi és lelki képességeit, degenerálják utódait és veszélyeztetik a társadalmat.

A másik — a nemesebb mámor — az allogikus, irracionális, csakis érzelmi élet hatalmasságai közé tartozik ugyan és közvetlenül nem viszi előre az emberiséget a lét tűneményeinek észszerű magyarázatában, de azért közvetve megbecsülhetetlen szolgálatot tesz az észszerű fejlődésnek is, a mennyiben pihenteti az agyvelőt és egy időre más irányba terelvé működését, annál sikeresebb tevékenységre képesíti. Ugyanazt a szerepet játsza lelki életünkben, mint az éjjeli nyugalom a fizikai létben. Az alvás áldásában részesíti a kifáradt munkaerőt. Tulajdonképen jelentősége azonban abban a közvetlen élvezetben áll, melyet nyújt. Lehetővé teszi a mámor szükségletének kielégítését és egyúttal jótékony hatással van az intellektusra az által, hogy az erőgyűjtésre alkalmat ad az agyvelőnek, melyet vetélytárs: a szesz mámor csak elbénítani tud. Azért nagy fontossággal bír az etika szempontjából is. Valamint a higiénikus és a gazdaságilag helyes életmód, úgy a nemesebb élvezőképesség fejlesztése és kielégítése etikai kötelesség is.

És mi a tanulság ebből? A felsőbb osztályok már levonták. Az ő körükből szállt le az ivás szokása az alsóbb néposztályokba. Mily helyest azonban általánossá vált, a kiváltságosok szemében elvesztette ingerét. A nemesebb sportok, a műelvezetek a magasabb régiókban fokozott kizsárolták a szesz mámor kizárólagos uralmából. Ott már egyáltalában nem vagy csak igen mérsékeltén isznak. Ha előbb rossz példát adtak, erkölcsi kötelességük tevékeny áldozatkésziséggel megszüntetni annak romboló hatását. A szegény ember magától csak a szesz mámor utját találja meg. De ha kezét nyújtunk, ha lehetővé tesszük neki a nemesebb szórakozásokat, a műelvezet, a családi otthon megbecsülését: a mámor vágyát is úgy fogja kielégíteni, a mint a felsőbb körök. Nem elég tehát a szó, a mely indit és a példa, a mely vonz, hanem szükséges még a teljes közreműködés, a mely segít. Ha ez meglesz, akkor, mint minden rossz ezen a világon, a szeszfogyasztás mint közvetítő stádium is előbbre fogja vinni az emberiséget. A mámor mint nevelő föl fogja váltani az alkoholt mint bünszerzőt.

Lapunk terjesztése.

Tagjaink nagyon jól ismerik egyesületünk és a vele kapcsolatos szövetkezetünknek működését, ismerik azt az emberbaráti célt, melynek szolgálatában állunk, mert maguk veszik igénybe azokat a kedvezményeket, melyeket nemcsak a tagok, hanem hozzátartozók is élveznek.

Arra nincs is szükség, hogy napról napra ezt magyarázzuk nekik, mert ők amugy is tudják mit várhatnak jóléti intézményeinktől.

Nekik nincs szükségük arra, hogy figyelmeztessük őket arra, amit ezen intézmények adnak, mert naponta látják, hol és mily irányban istápoljuk azokat, akik a szabályok szerint erre jogosultak.

De vannak sokan, akiknek mindarra

égető szükségük van, amit mi tagjainknak nyújtunk, a nélkül, hogy tudnák, hová forduljanak ilyen kedvezményeknek megszerzése illetve a maguk és családtagjaik részére való biztosítása céljából.

Lapunk az, mely szószólója az egyesület érdekeinek, melyből mindenki olvashatja, hogy mi a hivatása jóléti intézményünknek. Ezt a lapot kell tehát mennél szélesebb körben megismertetni azokkal, akiknek szükségük van oly anyagi istápolásra, melyet a maguk erejéből képtelenek maguknak biztosítani.

Tagjainknak tehát, akik ezt a lapot díjtalanul kapják, már saját jól felfogott érdekükben is kötelességük lapunkat ismeretségi körükben terjesztetni, és környezetüket figyelmeztetni arra, hogy egyesületünk útján ők is hozzájuthatnak mindazokhoz az előnyökhöz, melyekre ugy nekik mint családtagjaiknak szükségük van.

Ezzel nemcsak azoknak tesznek jót, akik mindezeket az előnyöket biztosítják maguknak, hanem közvetve maguknak is, mert mennél többen tömörülünk a közös cél elérésére, annál könnyebben és annál hamarabb tudjuk azokat megvalósítani, még pedig oly újabb előnyök elérése mellett, melyek megvalósítást egyedül a tagok számától függ. Ezért legyen minden tagnak gondja arra, hogy új tagokkal gyarapítsa egyesületünket.

Ehhez pedig semmi különös fáradság nem kell, elég ha lapunkat tovább adja.

Annai közérdekű dologgal foglalkozunk, hogy bárki is szívesen olvassa lapunkat és így megtalálja benne azt is, ami őt érdekli, vagy mire neki is szüksége van. Mert még az is, aki koránál fogva már nem lehet egyesületünk valamelyik csoportjának tagja, élvezheti a balesetbiztosítás kedvezményét, melyre kivált olyanoknak, akik utaznak, vagy veszélyes foglalkozást üznek, okvetlen szükségük van.

Ezért havonta csak egy koronát kell fizetnie és megkapja lapunkat díjtalanul, részesül jogsegélyben, s ezenfelül halált vagy állandó teljes munkaképtelenséget okozott balesetnél 2000 korona, — részleges állandó jellegű munkaképtelenség esetén pedig ennek megfelelő hányad arányában kárpótlást nyer.

Minden egyes tagtársunknak érdeke, hogy ismerőseit, rokonait a lapra figyelmeztesse és a lap előfizetésére buzdítsa, mert minél szélesebb körben terjed el lapunk, annál messzebbre terjesztheti ki működését egyesületünk is és minél többen ismerik meg lapunk révén egyesületünk áldásos munkáját, annál többen fognak ezen a réven is rendes egyesületi tagokul beiratkozni. És minél többen lesznek az ilyen előfizetők, annál terjedelmesebb, jobb és tartalmasabb lapot adhatunk. Ami szintén mindnyájunk javára válik.

Értesítjük tehát az érdeklődőket, hogy lapunk előfizetési ára balesetbiztosítással együtt havonként egy korona, negyedévenként három korona, fél-évenként hat korona, egész évre tizenkét korona.

Egyesületünk négy csoportja bármelyikének tagjai természetesen díjtalanul kapják a lapot.

Megtámadhatatlan
kötvény.

50% nyeresé-
részesedés.

„Dordrecht”

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi dekretummal.

Részvénytőke: **Magyarországi fiók:**
4,000.000 korona. **Budapest, V. Marokkói-utca 2. sz.**

Igazgató: Robitsek Henrik Ferencz.

A „Dordrecht” az egyedüli társaság, mely törvényesen kötelezte magát, hogy **magyarországi üzletének díjtartalékait magyar értékekben helyezi el.**

*Referenciák: Magyar Általános Hitelbank,
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank
Budapesten.*

Kedvező feltételek.

Jutányos díjak.

VÁSZON-, FEHÉRNEMŰ-ÁRUHÁZ

BODÓ ÉS NEMES BUDAPEST

A BAROSS-SZOBORRAL
SZEMBEN.
(A KÖZPONTI PÁLYA-
UDVAR TÖSZOMSZÉD-
SÁGABAN).

Áruházunk kizárólag jobb minőségű, kipróbált és feltétlen megbízható árucikkeket nyújt a vevőközönség rendelkezésére, miért is az összes eladott áruk jó- és színtartósságáért felelősséget vállalunk.

Eredeti végből, vágott anyagmintákat az alább jelzett vászon, sifon, kanavászok és damaszt árukból, ugyszintén a férfi ing és női bluzra való eredeti angol zefírből kívánatra készséggel küldünk. Állandóan nagy választék férfi-, női- és gyermek-barisnyákban, valamint különféle matrózingekben. — Menyasszonyi és férfi kelengyék a legszebb kivitelben állandóan raktáron.

Vásznak fehéreműekre. 1 vég 23 méter.	Sifon, 1 vég 23 méter.	Lepedővászon, varrás nélkül
Pamut creász 74 cm. széles ára 9,50 kor.	Madapolán, mosott, 20. szám ... ára 15.— kor.	Gyepen fehérített, középvastag . . . ára 18.— kor.
Magyar vászon 74 > > > 13.— >	Madapolán, mosott, 50. > ... > 16,50 >	Rózsahegy, erős szálú . . . > 22.— >
Magyar vászon 84 > > > 14.— >	Madapolán, mosott, 100. > ... > 18.— >	Szepességi, kiváló jó minőség... > 26.— >
Hattyu vászon 84 > > > 17,50 >	Sifon D. 52. szám . . . . . > 23.— >	Vászon alsó nadrágra.
Fehéremű vászon 84 > > > 20,50 >	Sifon S. 54. > . . . . . > 27,50 >	Késmárki erős, tartós minőség.. ára 15.— kor.
Kelengye vászon 84 > > > 24.— >	Kanavász- és damaszt-árak ágyhuzatra.	Szepességi sodrott szálú..... > 18,50 >
Fonál vászon 84 > > > 26.— >	Csikos damaszt, 1 vég 23 méter ára 21.— kor.	Köpper, 1 méter —96, Csinvat, 1 m. > 1,20 >
Eredeti rumburgi vászon minden minőségben.	Virágos damaszt, 1 > 23 > > 23.— >	Asztalneműk és törülközők.
Paplanlepedő-vászon 180 cm. széles, 2.—, 2,50 kor.	Czérnázott kanavász, 1 vég 23 m. > 15.— >	6. szem. fehér étkező készlet 6, 8, 10, 12, 18 kor.
Kész paplanlepedő..... ára 7.—, 8.— kor.	Rumburgi lenkanavász, 1 vég 23 m. > 20,50 >	6 szem. kávé készlet . . . 3, 5, 7, 9 12, 16 >
Kész lepedő varrás nélkül.. > 2,50, 3.— >	Angin belső huzatra 1 vég 15.—, 18.—, 20.— >	Dam. törülköző tucatzja . . . . 8, 10, 12, 16 >

Saját műhelyünkben készült uri- és női-fehéreműek, tartós anyagból és elsőrendű elkészítéssel.

Fehér, puha mellű férfi ingek.	Női ingek.	Férfi alsó nadrágok.
A. minőség, szép mintás mellű ára 3,50, 4.— kor.	Madapolán egyszerű kivitel ára 2,60, 3.— kor.	Csinvat, francia gombos szabás. ára 4.— kor.
M. minőség, remek damaszt elővel, ára 5.— >	Madapolán díszes . . . . . ára 4.—, 5.—, 6.— >	Csinvat, füzös, szabás..... > 3.— >
D. minőség, angol piké betéttel . . . > 6.— >	Vászon-ing kézi himzéssel. ára 4.—, 5.— >	Köpper . . . . . ára gombos 3,20, füzös 2,60 >
Fehér, sima mellű férfi ingek.	Rumburgi vászon díszes kivitel 8, 10, 12.— >	Nyári puha színes ingek.
A. minőség . . . . . ára 3,50 kor.	Női hálóköntös.	2 vagy 1 gombos nyakkal.
M. > . . . . . > 4,50 >	Szegélyes . . . . . ára 2,60, 3.— kor.	Eredeti angol zefír..... ára 5,50, 6,50 kor.
D. > . . . . . > 5,50 >	Himzéssel . . . . . > 4.—, 5.— >	Zefír, megbízható jó minőségű > 4.—, 5.— >
Színes férfi ingek.	Díszes kivitel . . . . . ára 6.—, 8.—, 10.— kor.	Rövid nyári nadrág.. ára 1,50, 2.—, 3.— >
Eredeti angol zefír . . . . . ára 5.—, 6.— kor.	Férfi háló ing.	Fürdőruhák urak és hölgyek részére. Váll plédek minden minőségben.
Francia karton . . . . . > 4.—, 4,40 >	A. minőség, színtartó szegélydíszszel. ára 3,50 kor.	
Mosó karton..... ára 3,50 >	M. > > > 4,40 >	

Nyakkendők és utazó takarókból állandóan dús választék.

Vidéki megrendelések utánvétellel küldetnek, csomagolás és szállítólevél nem számítatnak és 20 koronán felüli megrendelések bérmentve eszközöltetnek. A meg nem felelő árukat visszavesszük, értékét visszafizetjük.

A M. Á. V. t. tisztviselői és alkalmazottai a szabott árakból külön 10% árkedvezményben részesülnek.